

ПОНЯТТЯ «КРАСИВИЙ» – «НЕКРАСИВИЙ» В УКРАЇНСЬКИХ І КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ

Вей Бень (Китай)

Науковий керівник – доцент, к. психол. н. Моргунова Н.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

Важливе місце в образно-ціннісній картині світу різних народів посідає концепт КРАСА. Протягом століть поняття краси підлягало постійним змінам, переосмисленню. В жодній з епох не було чітко визначено, що таке краса. «Краса є невід’ємним атрибутом і в більшій чи меншій мірі істотним аспектом усіх форм людської діяльності» [2, с. 32].

Україна та Китай мають різну культуру, традиції і міфологію, але у сприйнятті краси в українського та китайського народів багато спільного, що виражається, наприклад, у наявності в обох мовах фразеологізмів зі схожим значенням.

Фразеологізми зі значенням «красивий»

У різних культурах є різні критерії оцінки жіночої краси. В одній культурі символом краси вважається довга шия, а в іншій, наприклад, в ефіопській, – довга губа. Жінки племені хімба віддають перевагу забрудненому тілу. З початку Х до початку ХХ століття в Китаї практикували звичай «бинтування ніг», маленькі ноги традиційно називалися «золотими лотосами». В західних країнах еталоном жіночої краси довгий час була біла шкіра.

Найширше використовуються у Китаї для позначення жіночої краси фразеологізми 沉鱼落雁 – «рибу змусить потонути, а гусака, що летить, впасти», 闭月羞花 – «затмить місяць і осоромить квіти». Фразеологізм 国色天香 – «незвичайна краса і божественний аромат» спочатку

використовувалася для прославлення краси національної квітки півонія, зараз ця фразеологічна одиниця також дуже часто використовується у Китаї щодо надзвичайно красивої жінки.

秀色可餐 – «настільки красива, що, здається, з'їв би» – говорять у Китаї про дівчину досконалої краси. Говорять так і в Україні – «така красива, що з'їв би її», «хоч з лица воду пий».

В українській мові є фразеологізм «ангел у плоті» для опису зовнішності красивої жінки. Ангели символізують красу з погляду релігійних понять, тому ангели описують людину як зовні красиву і привабливу. У китайській мові є аналогічні вирази: 美若天仙 : 美 («прекрасний як небожитель»), 美仙女 («красивий як «фея»). У китайській культурі небесні феї є символами чистоти, краси та добра.

В українській мові є фразеологізми «білолиця, як мазниця», «гарна дівка, як маківка». Ці фразеологізми використовуються, щоб підкреслити красиві риси обличчя. У китайській мові є вираз 粉红小脸 («рожева особа»). Він використовується для опису зовнішності красивих дівчат.

Головний об'єкт при естетичній оцінці краси чоловіка – це тіло, яке має бути міцним, мускулистим. Військова або спортивна метафора лежить в основі стійких словосполучень: «атлетичне тіло», «богатирське тіло», «геркулесове тіло». Китайські фразеологізми теж підкреслюють статність фігури, гордість постави (英姿飒爽飒爽英姿 «горда постава», 气宇轩昂 «сповнена величі зовнішність», 仪表堂堂 «шляхетна зовнішність»). Українці також говорять, підкреслюючи красу здорового тіла, – «як кров із молоком». У китайській мові неповним еквівалентом виступає 唇红齿白 («червоні губи і білі зуби»).

У китайській мові є вираз 英姿飒爽 : (英姿) («сильний і сміливий»), людина, сповнена духу, яка має доблесний і суворий вигляд. Ці слова використовуються для позначення людини з розумним обличчям. В українській мові таких фраз немає.

У красивої людини обов'язково має бути прекрасна душа. Українці говорять «благородна людина», «душа навстіж», «чиста душа». А китайці – 善善尽美, 尽善 («чистий, моральний»).

В українській свідомості чоловіча краса частіше всього порівнюється з сильними, хоробрими та волелюбними тваринами («гордий, як орел», «вірний, як собака», «дужий, як ведмідь»).

Фразеологізми зі значенням «некрасивий»

Для опису некрасивої зовнішності китайці використовують вирази 丑陋不堪 («потворний до неможливості»).

Фразеологізм «ні шкіри ні пики» в українській мові описує непривабливу, некрасиву зовні людину. Також українці використовують фразеологізм «аж молоко кисне» (про щось неприємне, бридке). Про зовні красиву людину, яка у душі є поганою – «лице рум'яне, а серце кам'яне». Про погану людину українці говорять, що вона «без шкіри». То людина, яка не знає сорому і немає гідності. У Китаї є вираз із подібним значенням: 没皮没脸 («без шкіри обличчя»).

І в українській, і китайській мовах є вирази, у яких люди порівнюються з тваринами. Наприклад, «вовк в овечій шкурі» для опису злої, підступної людини, яка прикидається доброю, лагідною і невинною, але насправді є небезпечною та лицемірною. У китайській мові теж є вираз 披着羊皮的狼 («вовк в овечій шкурі») з таким самим значенням, як і в українській мові.

Фразеологізм «сіра миша» описує тиху, непомітну людину. У китайській мові є вираз 抱头鼠窜 : 窜 (втікає як миша). Використовується він для опису боязких людей.

В українській мові для опису підлих, підступних, хитрих людей використовуються вирази зі словом «щур». У китайській мові для опису підлих та дурних людей використовується слово «собака». Наприклад, 人模狗样 : 사람

(«людина, яка поводиться як собака»), тому що собака є некрасивим символом у Китаї. Якщо людину назвати собакою, це буде великою образою для людини.

Загальною ознакою китайської «美丽メイル» та української «краси» виступає якість, що надає зорове задоволення при спогляданні та відповідає ідеалу. При цьому концепт «краса» у кожній мові несе на собі відбиток тієї лінгвокультури, у якій він сформувався. І в українській, і в китайській мовах зовнішня краса зіставляється із внутрішньою красою.

У силу різної мовної картини світу між Заходом і Сходом знайти фразеологічні еквіваленти між українською та китайською мовами часто неможливо. Але при цьому спостерігається тісний зв'язок концепту «краса» з емоційними, ментальними, оціночними концептами. Краса мислиться носіями цих мов найчастіше у таких образах: квітка, світло, сила, радість, джерело щастя. Відмінності полягають у тому, які образи виявляються пріоритетними в мові. Так, в Україні красу (чоловічу та жіночу) часто порівнюють із денним світлом, сонцем, у Китаї – з місяцем 闭月羞花. У китайській мові з сонцем можна порівняти лише чоловіка, оскільки сонце – це символ енергії ян, чоловічого начала.

У китайській культурі ідеалом краси є природа, до гармонії з якою має прагнути людина, а найвищий ступінь краси – це краса, яка перевищує природні явища.

Навіть нечисленні наведені приклади дозволяють побачити відмінності та подібності в уявленні про красу/некрасу в українській та китайській лінгвокультурах, зафіксовані у відповідних фразеологічних одиницях. В українській мові у фразеологізмах для опису людини, у тому числі її зовнішності, використовується зазвичай сама людина, у китайській мові – багато назв тварин.

Незважаючи на те, що вплив краси на всі сфери життя людини є великим і все, що живе у світі прагне до краси, ставлення до неї у народів залишається різним, і ця відмінність знаходить своє відображення у мові кожного народу.

Досліджуючи ці відмінності, маючи знання про них, ми отримуємо ключ до вирішення багатьох актуальних проблем, що виникають у міжкультурній комунікації в сучасному світі. Крім того, вивчення та порівняння різних мовних культур дозволяє не тільки підвищити мотивацію навчальної діяльності, а й значно розширити соціолінгвістичний кругозір студентів.

Список джерел:

1. Бобро М.П., Щербак Ю. І. Концепт КРАСА в картині світу українців 12-40 років (за даними ланцюжкового асоціативного експерименту). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». 2020. Вип. 86. С. 96-101.
2. Матвієнко О. І. Краса як феномен сприйняття і відображення світу. Науковий вісник. Серія «Філософія». Харків, 2017. Вип.48 (частина II). С. 23–33.

АРАБСЬКА ПИСЬМЕННІСТЬ: ІСТОРІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Даїм Уїссал (Марокко)

Науковий керівник – доцент, к. філол. н. Рязанцева Д.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

На території Набатей у II столітті до н. е. з арамейського листа розвинувся набатейський лист, який згодом став основою арабського листа. Цей лист використовувався в Набатейському царстві - державі, утвореному арабськими племенами набатейців спочатку на околицях Петри і проіснував на території сучасних Йорданії, Ізраїлю, Сирії та Саудівської Аравії з III століття до н. е. по 106 н. е. Після смерті Раббаля II Тараян приєднав Набатею до Риму, утворивши її території провінцію Arabia Petraea. Велика кількість набатейських написів висічено у Петрі та її околицях, після падіння набатейського царства монументальні написи змінилися короткими написами набатейської скорописом побутового характеру. Написи були поширені Синою, особливо багато їх збереглося у Ваді аль-Мукаттаб (араб. «Списаної долині»). Набатейський лист використовувалося на Синайському півострові та Північній Аравії аж до VI